

Γιατί δεν έμαθες, παιδί μου, γράμματα

Του Λουκά Βλάχου | ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ «ΤΑ ΝΕΑ»: 01/02/2012 20:00 |

Σε πρόσφατο άρθρο του στο πρωτοχρονιάτικο «Βήμα» ο Γ. Μπαμπινιώτης αναρωτιέται: «Έχει μέλλον η Παιδεία στη χώρα μας;». Και απαντά: «Αν δεν έχει μέλλον η Παιδεία, δεν θα έχει μέλλον ούτε και η χώρα μας». Στο ίδιο άρθρο επισημαίνει επίσης ο κ. Μπαμπινιώτης κάτι ουσιαστικό: Να αφήσουμε, προτείνει, τη στείρα απομνημόνευση πληροφοριών που θα ξεχαστούν σύντομα και είναι βαρετές και να επικεντρωθούμε στα θέματα που διαμορφώνουν στους νέους οράματα, αλλά κυρίως ουσιαστική μόρφωση, καλλιέργεια και δημιουργικότητα. Με τη λέξη «η χώρα μας», φαντάζομαι, εννοεί ο κ. Μπαμπινιώτης όλους μας, γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικούς, πολιτικούς και γενικότερα όλους τους πολίτες. Δίνεται λοιπόν η εντύπωση από την ανάγνωση του άρθρου ότι η κοινωνία μας (η χώρα μας) διαθέτει τις αξίες που αναφέρονται και απλώς «παρέλειψε» να τις μεταφέρει στην εκπαίδευση, πιθανά λόγω κακής στρατηγικής στην εκπαιδευτική πολιτική.

Γεννιούνται όμως μια σειρά από νέα ερωτήματα: Ποιοι και γιατί απομάκρυναν το σχολείο μας από την παιδεία και το έστριψαν στην απομνημόνευση άχρηστης πληροφορίας που θα ξεχαστεί; Ποιος είναι ο βασικός στόχος του σημερινού σχολείου; Ποια είναι τα πράγματα που ενδιαφέρουν την πλειονότητα των γονέων; Μήπως αυτά που πράγματι τους ενδιαφέρουν τα προσφέρει το σημερινό σχολείο; Για παράδειγμα, τι ενδιαφέρει περισσότερο την πλειονότητα των γονέων, ο βαθμός στο μάθημα ή οι γνώσεις και ο τρόπος σκέψης που αποκόμισε από το μάθημα το παιδί τους; Έχω ακούσει γονείς την ημέρα παράδοσης των βαθμών στο σχολείο να λένε στον εκπαιδευτικό, παρουσία του παιδιού τους: «Πώς τόλμησες να του βάλεις 15; Το παιδί είναι του 19 τουλάχιστον». Με τόσο ισχυρή πίεση για «εικοσάρια» έσπρωξε η κοινωνία τα περισσότερα σχολεία στο να μοιράζουν αριστεία στο 40% των μαθητών τους. Μπορείτε να φανταστείτε τέτοιες σκηνές σε σχολεία τις δεκαετίες του 1950 και του 1960; Τότε ο γονιός θα ερχόταν στο σχολείο για να πει: «Σου έφερα τον Αποστόλη, δάσκαλε, να τον μάθεις γράμματα» - και με βάση την αξιολόγηση των δασκάλων, θα έλεγε στο σπίτι του: «Ο Αποστόλης δεν είναι για γράμματα, ας τον πάμε να μάθει κάποια τέχνη». Ποιος λοιπόν μηδένισε και γιατί το κύρος του σχολείου και του δασκάλου; Ποιος θα προφυλάξει τον εκπαιδευτικό και το σχολείο που κάνει καλά τη δουλειά του από τους γονείς (την κοινωνία δηλαδή) που τα «ξέρουν όλα»;

Συμπέρασμα πρώτο, λοιπόν: Για να μεταφέρει το σχολείο παιδεία στους νέους και στις νέες θα πρέπει να τη διαθέτει η κοινωνία (και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί) και θα πρέπει το σχολείο να διαθέτει κύρος. Οι αξίες που θα μεταφέρει στα παιδιά ο εκπαιδευτικός στην τάξη χρειάζεται να είναι αδιαμφισβήτητες αξίες της κοινωνίας μας (και όχι ομάδων ατόμων από συγκεκριμένους κοινωνικούς ή πολιτικούς χώρους). Οι στόχοι του σημερινού σχολείου είναι σχετικά απλοί και εξυπηρετούν θαυμάσια τις αντιλήψεις της ελληνικής κοινωνίας και τον σκοπό για τον οποίο μορφώνει τα παιδιά της. Ο πρώτος στόχος είναι ο βαθμός αποφοίτησης από κάθε τάξη και η άνετη εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο (κατά προτίμηση στη σχολή που επιθυμούν οι γονείς) και τον ακολουθεί ο δεύτερος σημαντικός στόχος που είναι η απόκτηση του πτυχίου (του «χαρτιού», όπως είναι ακριβέστερο) και η εξασφάλιση δουλειάς στο Δημόσιο. Η προετοιμασία για την εύρεση εργασίας στο Δημόσιο αποτελεί τον κυρίαρχο στόχο του σημερινού σχολείου (πάντα φυσικά με φωτεινές εξαιρέσεις).

Συμπέρασμα δεύτερο: Το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα υπηρετεί με επάρκεια την αγωνία των γονιών για την επαγγελματική αποκατάσταση των παιδιών τους. Το Δημόσιο τα τελευταία σαράντα χρόνια προσέφερε εργασιακή ασφάλεια και άριστες (σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα) συνθήκες δουλειάς.

Προκύπτει λοιπόν και ένα δικό μου ερώτημα: Ποιο θα είναι το μέλλον της εκπαίδευσης στην Ελλάδα, όταν από την αλυσίδα που ανέφερα αποσυρθεί λόγω οικονομικής κρίσης ο μεγάλος στόχος, η δουλειά στο Δημόσιο; Μερικοί πιστεύουν ότι αυτό θα αποπροσανατολίσει δημιουργικά (ουδέν κακόν αμιγές καλού) το ελληνικό σχολείο και θα το αναγκάσει να αναζητήσει νέες αξίες, πιο ουσιαστικές, σε κλίμακα χρόνου τουλάχιστον μιας γενιάς και όχι μιας κυβερνητικής θητείας. Ενα πάντως είναι σίγουρο, ότι η κοινωνία και η εκπαίδευση είναι ισχυρά συζευγμένο σύστημα και το ένα σκέλος του συστήματος (κοινωνία - εκπαίδευση) οδηγεί και τροφοδοτεί με αξίες το άλλο. Από το υπερσύνολο της κοινωνίας αντλεί το σχολείο δάσκαλους, μαθητές και «γονείς», και με αυτά τα υλικά διαμορφώνεται.

Καταλήγουμε λοιπόν στο τελικό μας συμπέρασμα: Πρώτα πρέπει να αποκτήσει μέλλον και όραμα η κοινωνία μας και μετά να σχεδιάσει το μέλλον του εκπαιδευτικού μας συστήματος, διαφορετικά θα επικεντρωθεί η εκπαιδευτική πολιτική στα σημαντικά μιν, αλλά «δευτερεύοντα και τεχνικά» θέματα, όπως για παράδειγμα ερευνητικές εργασίες, διαδραστικοί πίνακες, ξένες γλώσσες και διοικητικά μέτρα.

Ο Λουκάς Βλάχος είναι καθηγητής στο Τμήμα Φυσικής του ΑΠΘ